

Průzkum o vzdělávání romských žáků a studentů na základních a středních školách v Plzeňském kraji

Název výzvy: Podpora bilaterální spolupráce v programu Lidská práva

Název iniciativy: Podpora spolupráce, vzdělávání a osvěty v oblasti romské inkluze

Klíčová aktivita: KA 3 Sběr dat a tvorba analýzy na téma vzdělávání romských žáků a studentů a osvěta v této oblasti

Forma: online dotazník v Google forms

Distribuce: sdílení odkazu emailem ředitelům základních a středních škol v Plzeňském kraji (272 škol, viz: <https://www.atlasskolstvi.cz/zakladni-skoly?region=plzensky-kraj>)

Počet respondentů: 64

Účel: zmapování problematiky vzdělávání romských žáků a studentů, možnosti jejich efektivní podpora, zájem škol o realizaci osvětových aktivit organizace Blízký soused, z.s. (besedy s žáky a semináře s pedagogy)

Hlavní závěry:

- potvrzen předpoklad, že romští žáci dosahují průměrných či podprůměrných výsledků (viz Obr. 8), což potvrzuje nutnost podpůrných opatření k dosažení rovnoměrného zastoupení školních výsledků
- pozitivně překvapivé vysoké zastoupení kladného hodnocení možností spolupráce neziskové organizace v komunikaci s rodinou (36 %) - druhé nejlépe hodnocené podpůrné opatření (viz Obr. 10)
- bohužel ředitelé škol nevidí výhodu v zařazení romského kolegy do školního kolektivu: nejméně vybíraná varianta – pouze 6 % (viz Obr. 10)
  - potřeba zvýšit povědomí o potřebě romských komunitních pracovníků, kteří jsou klíčovými faktory při odbourávání předsudků a získávání důvěry
- seznam škol, které by chtěly realizovat osvětové programy (obr. 11)
  - semináře pro pedagogy o vzdělávání Romů – 11 škol, tj. 17 %
  - interaktivní vzdělávací program pro studenty – 7 škol, tj. 11 %
  - semináře pro pedagogy o romských sociokulturních specifikách – 6 škol, tj. 10 %
- pozitivně překvapující vysoký zájem o vydanou knihu o práci s romskou menšinou - romský student na 69 % škol, zájem o knihu 60 % (viz Obr. 13)
- další navrhovaná podpůrná opatření ze strany škol (viz Obr. 12)
  - asistent pro sociálně slabší děti
  - nižší počet žáků ve třídě
  - ucelený přehled aktivit Plzeňského kraje, které jsou pro školy nabízeny zdarma
  - podpora finanční gramotnosti
  - adaptační kurz
  - příspěvky na IT techniku
  - finanční podpora škole pro zajištění pomůcek
  - práce NNO
    - podporovat školní docházku prostřednictvím práce nevládních organizací s rodinami
    - uspořádejte osvětový interaktivní program i pro žáky 5. tříd (nejen 9. tříd)
    - poskytnout motivační projevy úspěšných absolventů z problematičtějšího prostředí

Oslovení:

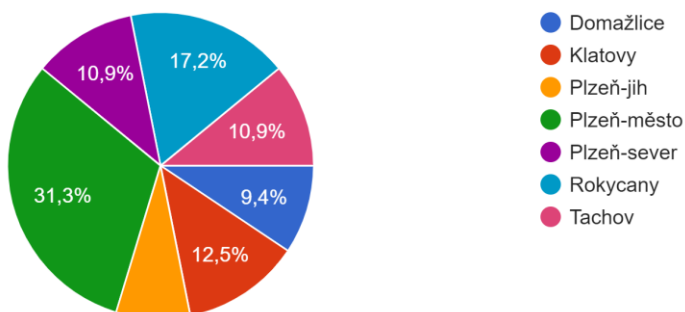
Dobrý den, dovolujeme si vás oslovit jménem organizace Blízký soused, z.s. s průzkumem, který je součástí aktivity Sběr dat a tvorba analýzy na téma vzdělávání romských žáků a studentů a osvěta v této oblasti. Aktivita je součástí projektu Podpora spolupráce, vzdělávání a osvěty v oblasti romské inkluze v rámci výzvy Podpora bilaterální spolupráce v programu Lidská práva od Norských fondů. Vyplnění dotazníku zabere cca 5 minut a je možné ho vyplnit anonymně.

Identifikace respondenta

Obrázek 1 – V průzkumu se podařilo získat odpovědi ze všech sedmi okresů Plzeňského kraje.

V jakém okrese se nachází škola, na které působíte?

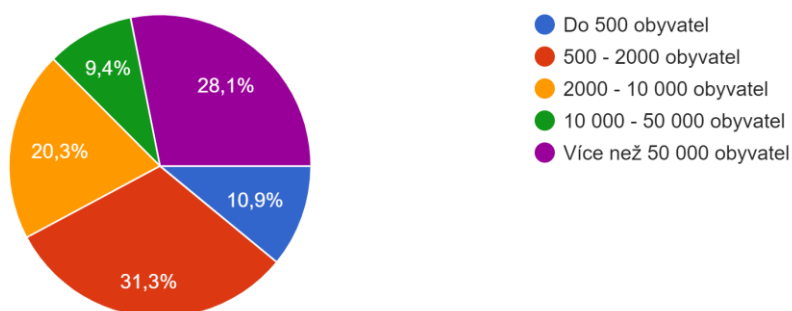
64 odpovědí

Obrázek 2 - V průzkumu se podařilo získat odpovědi ze všech definovaných možností velikosti obce.

V jak velké obci se škola nachází?

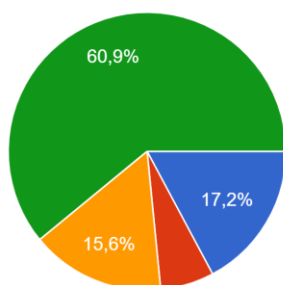
64 odpovědí

Obrázek 3 – Většina škol (61 %) v průzkumu je většího rozsahu s více jak 200 žáků. V průzkumu jsou ale zahrnuty i menší školy, a to i do 50 žáků (17 %).

Jaká je velikost vaší školy?

64 odpovědí

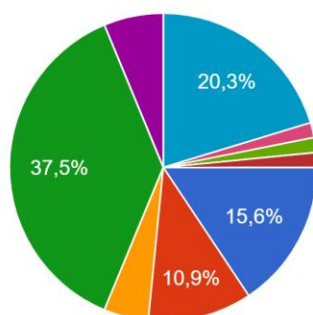

- Do 50 žáků
- 50 - 100 žáků
- 100 - 200 žáků
- více jak 200 žáků

Obrázek 4 – Průzkum cílil na základní a střední školy. Zapojené školy zahrnovaly i různé kombinace s MŠ, ZUŠ, ZŠ a SŠ, pouze 1. stupeň ZŠ a další. Průzkumu se zúčastnily i speciální základní školy.

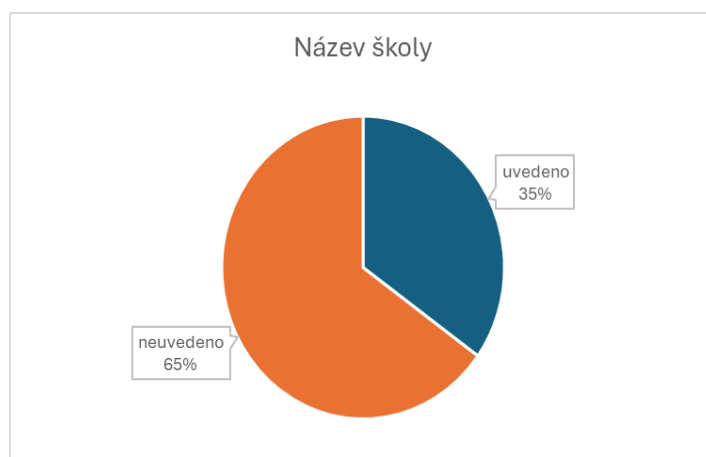
Typ školy

64 odpovědí

- MŠ a 1. stupeň ZŠ
- MŠ a ZŠ (oba stupně)
- pouze 1. stupeň ZŠ
- ZŠ (oba stupně)
- ZŠ a SŠ
- SŠ
- Speciální škola pro žáky s mentálním postižením a kombinací vad, dva obor...
- SŠ a ZUŠ
- Základní škola speciální (oba stupně)

Obrázek 5 – Volitelně název školy uvedlo 35 % respondentů.

Obrázek 6 – Dotazník vyplňovali ve většině případů (81 %) ředitelé. V ostatních případech se jednalo o zástupce ředitele, pedagogy, výchovné poradce nebo školního metodika prevence.

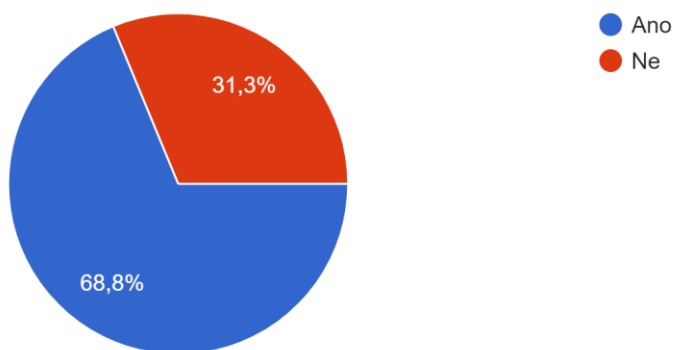

Otázky

Obrázek 7 – Romští žáci studují na 69 % škol v průzkumu. Ve většině případů (86 %) je jejich zastoupení méně než 10 % žáků ve škole, ve zbylých školách (14 %) se jednalo o zastoupení 10-50 %.

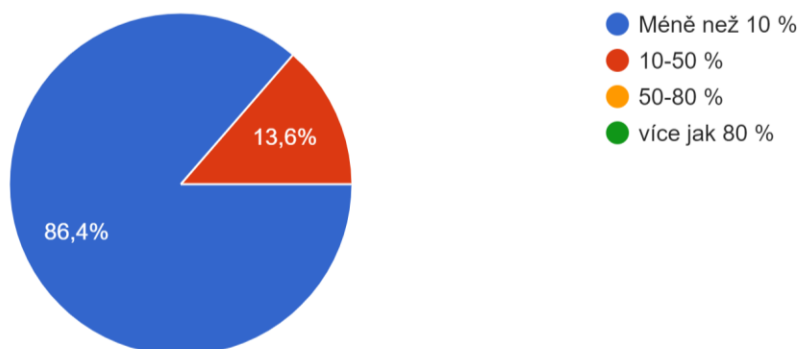
Studují na vaší škole romští žáci?

64 odpovědí

Jaké je jejich zastoupení:

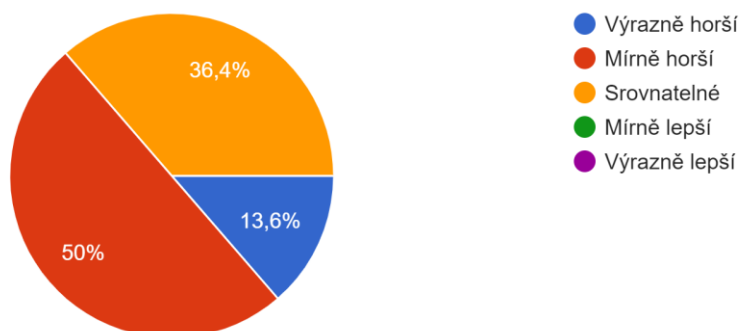
44 odpovědí

Obrázek 8 – Ve školách, kde romští žáci studují, jsou dle informací v průzkumu jejich studijní výsledky srovnatelné (36 %), mírně horší (50 %) nebo výrazně horší (14 %). Varianty mírně nebo výrazně lepších studijních výsledků nebyly vybrány vůbec.

Jaké jsou výsledky vzdělávání romských žáků oproti školnímu průměru?

44 odpovědí

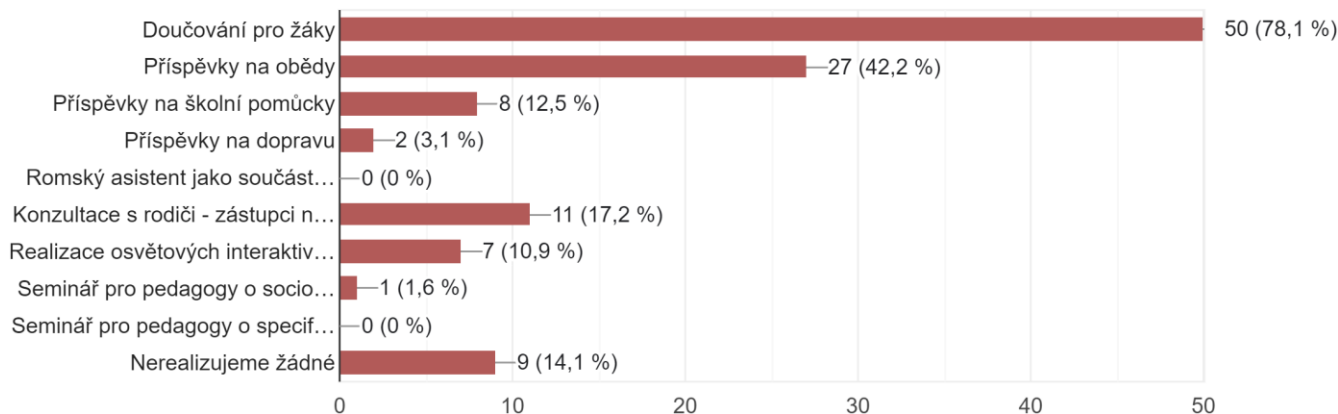
Navržená podpůrná opatření

- Doučování pro žáky
- Příspěvky na obědy
- Příspěvky na školní pomůcky
- Příspěvky na dopravu
- Romský asistent jako součást pracovního týmu základní školy
- Konzultace s rodiči – zástupci neziskové organizace, která má s rodinou vybudovaný vztah důvěry a zkušenost, slouží jako prostředníci pro komunikaci s rodiči při řešení výchovných nebo kázeňských problémů
- Realizace osvětových interaktivních besed pro žáky 8. a 9. tříd na téma rozmanitých kultur, předsudků, sociálního vyloučení a menšin (aktivity kulturní bingo, strom s kořeny příčiny a důsledky větve apod.)
- Seminář pro pedagogy o sociokulturních specifikách romské menšiny (od romisty z romské komunity)
- Seminář pro pedagogy o specifikách vzdělávání romských žáků a studentů (od pedagogických pracovníků působících v neziskové organizace, která se věnuje podpoře vzdělávání romských rodin s dětmi)

Obrázek 9 – Nejčastěji realizovaná podpůrná opatření na školách jsou doučování pro žáky (78 %) a příspěvky na obědy (42 %). V menší míře zastoupené jsou konzultace s rodiči v rámci spolupráce s neziskovou organizací (17 %), příspěvky na školní pomůcky (12 %), osvětové besedy pro žáky (11 %), příspěvky na dopravu (3 %) a semináře pro pedagogy o sociokulturních specifikách Romů (2 %). Na 14 % škol neprobíhá žádná forma podpory.

Realizujete na škole některé z níže uvedených podpůrných opatření?

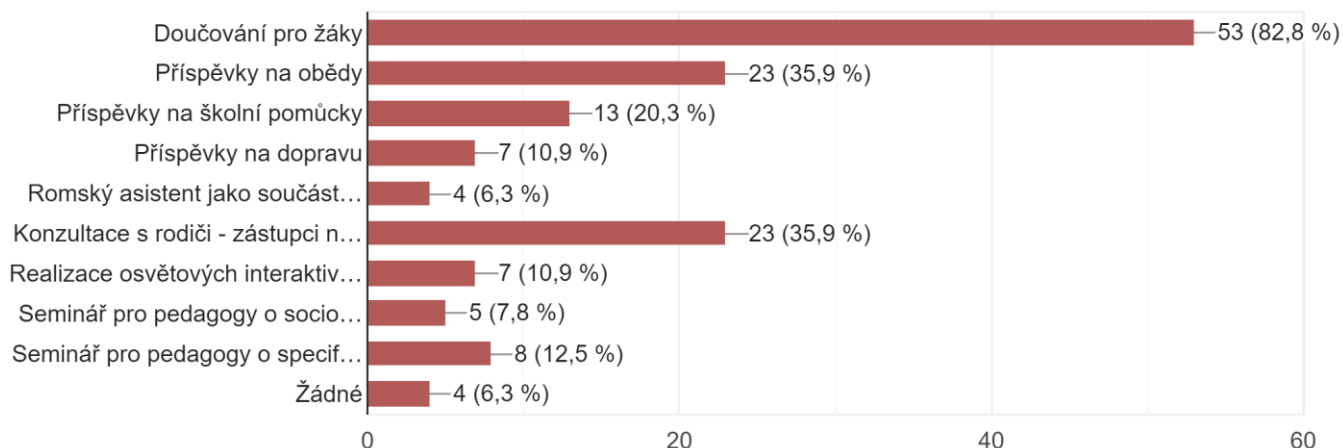
64 odpovědí

Obrázek 10 – Jako nejvíce prospěšná podpůrná opatření je považováno doučování pro žáky (83 %), příspěvky na obědy (36 %) a spolupráce s neziskovou organizací při komunikaci s rodiči (36 %). Dále za prospěšná podpůrná opatření považují respondenti příspěvky na školní pomůcky (20 %), semináře pro pedagogy o specifikách vzdělávání Romů (12 %), osvětové besedy pro žáky (11 %) a semináře o sociokulturních specifikách Romů (8 %). Nejméně zastoupená varianta (přestože ji považujeme jako organizace za potenciálně velmi prospěšnou) je zapojení romského asistenta jako součást pedagogického týmu (6 %). Pouze 6 % respondentů uvedlo, že žádné opatření nepovažuje za prospěšné.

Které s níže uvedených podpůrných opatření považujete za prospěšná?

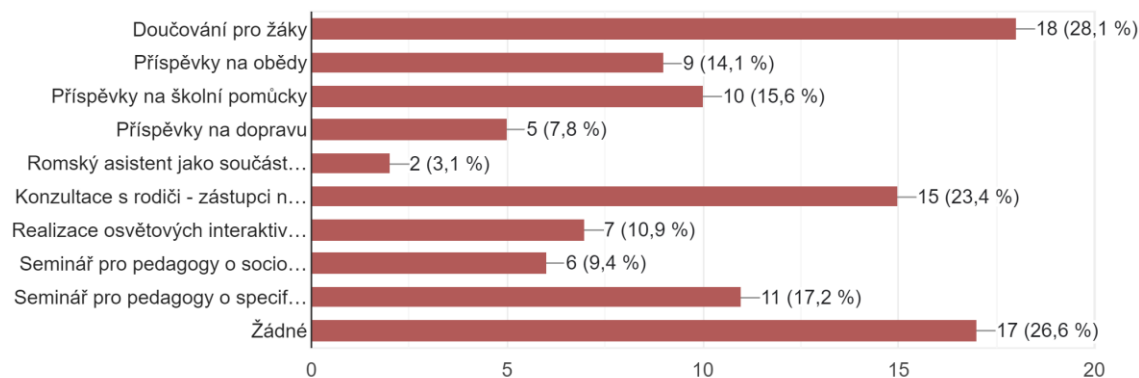
64 odpovědí

Obrázek 11 – Největší zájem o implementaci podpůrných opatření je u doučování (28 %), dále spolupráce s neziskovou organizací při komunikaci s rodiči (23 %), semináře pro pedagogy o vzdělávání romských žáků (17 %), příspěvky na školní pomůcky (15 %) a na obědy (14 %). Dále zájem o osvětové besedy s žáky má 11 %, semináře pro pedagogy o sociokulturních specifikách Romů má 9 %, příspěvky na dopravu 8 % a zapojení romského asistenta 3 %. 27 % respondentů nemá zájem o implementaci žádných nových opatření.

Které z následujících opatření byste měli zájem implementovat na vaší škole?

64 odpovědí

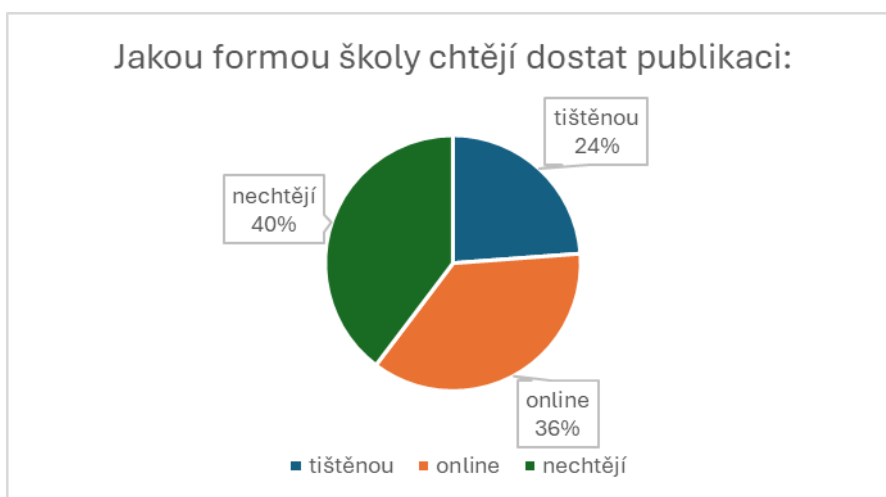
Uvedené další možné prospěšné aktivity v rámci podpory vzdělávání:

Z respondentů uvedlo 25 % další možnosti podpory vzdělávání. Opakovaly se především podněty ve směru komplexní práce s rodinou a finanční podpora.

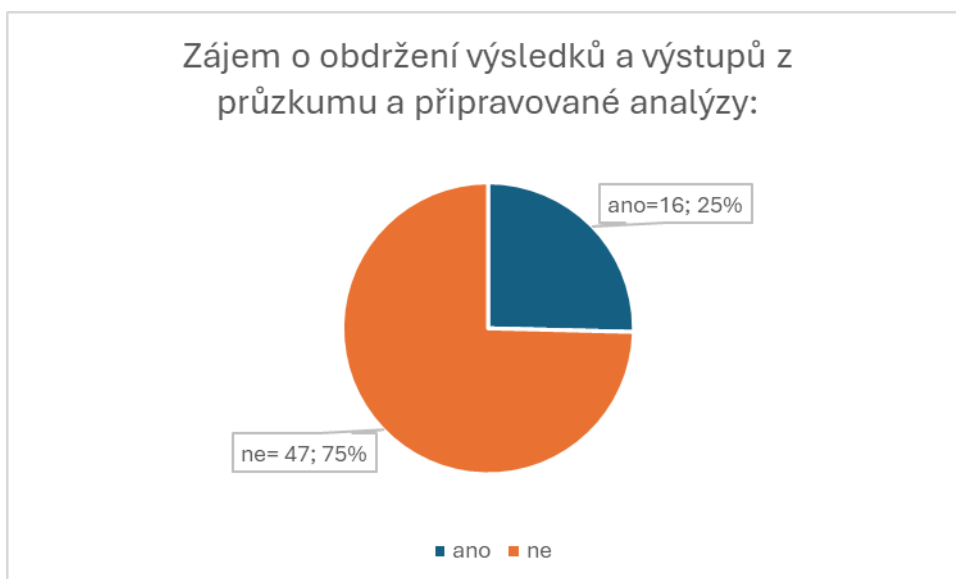
- Práce neziskových organizací s romskými rodinami a působení na ně ve smyslu informovanosti o prospěšnosti školní docházky
- Asistent pro sociálně slabší děti
- Besedy pro žáky 5.tříd / o sociokulturních specifikách spolužáků, se kterými se mohou setkat při přestupech na II. st. ZŠ do různých míst
- Snížení počtu žáků ve třídách
- Spolupráce s rodinou
- Ucelený přehled aktivit Plzeňského kraje, které jsou pro školy nabízeny zdarma.
- Návštěvy dětí, které se někam posunuli, i když pro ně byly začátky velmi složité třeba právě kvůli tomu, že jsou Romové.
- Podpora finanční gramotnosti.
- Pravidelná kontrola v romských rodinách.
- Besedy nejen pro pedagogy
- Asistent pedagoga
- Adaptační kurz
- Aktivnější přístup OSPOD při zajištění docházky romských žáků do školy.
- Příspěvky na IT techniku přímo cílené pro jednotlivé žáky.
- Především finanční podporu škole tak, aby zajistila veškeré vybavení pro sociálně znevýhodněné Romy.

Obrázek 12 – Možnost získat zdarma publikaci o práci s romskou menšinou využilo 60 % respondentů (36 % online verzi a 24 % zaslání tištěné verze korespondenčně).

Obrázek 13 – Zájem o výslednou analýzu uvedlo 25 % respondentů.

Obrázek 14 – Z respondentů průzkumu bylo 6 % ochotných zúčastnit se návazného hloubkového rozhovoru k uvedenému tématu.

